

GEBALDE BOODSCHAPPEN

SAMENLEVINGSOPBOUW VLAANDEREN
2008-2009

**TERZAKE CAHIER,
NOVEMBER 2008
JUBILEUMNUMMER VOOR
25 JAAR SECTOR SAMENLEVINGSOPBOUW**

In november 2008 vierde TerZake Cahier het 25-jarige bestaan van Samenlevingsopbouw met een speciaal nummer dat helemaal aan deze verjaardag gewijd was.

Centraal in het Cahier staan de verhalen van mensen uit de doelgroep. De werking van Samenlevingsopbouw is er immers niet alleen voor hen, maar ook door hen. Dit feestnummer brengt een greep uit de talloze projecten die opbouwwerkers in een kwart-eeuw op poten hebben gezet.

In dit Cahier blikt de sector ook vooruit. Wat brengt de toekomst voor Samenlevingsopbouw, welke rol ziet de sector voor zichzelf weggelegd in de volgende jaren, en hoe creëren we meer slagkracht onder de buurt- en opbouwwerkers?

Tot slot ook enkele beschouwingen over het opbouwwerk, de hoeksteen van Samenlevingsopbouw. TerZake gaat dieper in op de rol van het opbouwwerk als sociaal laboratorium, de professionalisering van het beroep en laat ook enkele opbouwwerkers aan het woord.

WWW.SAMENLEVINGSOPBOUW.BE

Begin 2008 gingen de nieuwe sectorportalsite Samenlevingsopbouw en de vernieuwde website van Samenlevingsopbouw Vlaanderen online.

De portalsite informeert over de activiteiten en initiatieven van de acht regionale instituten en van Samenlevingsopbouw Vlaanderen. De website van Samenlevingsopbouw Vlaanderen stelt de werking en het aanbod van het ondersteuningsinstituut voor. Beide sites vullen elkaar aan.

INHOUDSTAFEL

Samenlevingsopbouw Vlaanderen in beeld	4
Een sectorevenement met ballen	6
Ieders stem telt!	8
Programmasporen 2009-2015	10
VIVAS, het netwerk van sociale huurders	12
Leerbeleidsplan 2009-2015	15
Europese uitwisselingen	15
Verscherpte aandacht voor onderwijs	16
Tijdschrift TerZake	18

ONZE STRUCTUUR

Samenlevingsopbouw Vlaanderen ondersteunt zowel de gesubsidieerde sector als initiatieven die werken in het perspectief van samenlevingsopbouw. Een nauwe samenwerking met de acht Regionale Instituten voor Samenlevingsopbouw krijgt vorm in diverse permanente en tijdelijke werkgroepen, bijvoorbeeld rond communicatie, vorming, themawerkingen en methodiekontwikkeling. De belangenbehartiging van de sector is een opdracht van de Federatie Samenlevingsopbouw (FESO).

SAMENLEVINGSOPBOUW VLAANDEREN IN BEELD

DE STAAT VAN SAMENLEVINGSOPBOUW VLAANDEREN

2008 was het jaar van de 'Boodschap met ballen'. We blikten terug op 25 jaar Samenlevingsopbouw en glommen van trots bij de opsomming van de vele realisaties op een kwarteeuw tijd. We namen de felicitaties in ontvangst en zagen dat het goed was.

Het past om op je 25ste even terug te kijken naar je verwezenlijkingen. Maar meer dan ooit zijn we ons bewust van de uitdagingen die voor ons liggen. We leven immers in een snel veranderende samenleving die gekenmerkt wordt door mondialisering, wisselende politieke en economische machtsverhoudingen, economische crisis en onzekerheid. De mechanismen van uitsluiting en achterstelling evolueren mee en krijgen andere gedaanten. Veel mensen blijven daardoor verstoken van hun grondrechten. Hun stem wordt niet gehoord. Ze leven vaak in wijken en dorpen waar de leefbaarheid in het gedrang komt. België is anno 2009 dan wel een welvarende democratie waar in principe ieders recht op een menswaardig bestaan gegarandeerd is. De realiteit is vaak anders.

Die vaststellingen dwingen ons om stil te staan bij een aantal cruciale vragen: welke rol neemt de sector Samenlevingsopbouw op in die constant veranderende samenleving? Hoe maken wij het verschil voor maatschappelijk achtergestelde groepen? Hoe komen we tot een beleid dat afgestemd is op de noden en behoeften van die mensen? Hoe maken we de diversiteit van ons eerstelijnswork tot een slagkrachtig instrument om structurele veranderingen te realiseren? Hoe creëren we een sterke gemeenschappelijkheid binnen de broodnodige diversiteit die een troef is van Samenlevingsopbouw?

Als ondersteuningsinstituut vervult Samenlevingsopbouw Vlaanderen een specifieke rol. Vanuit die rol kregen bovenstaande vragen een antwoord in het Meerjarenplan 2009 – 2015 dat in zeer nauw overleg met de sector tot stand kwam. Daarbij is veel zorg besteed aan samenwerking binnen de sector. In de meerjarenplannen van de instituten onderscheiden we twee grote sporen. Ten eerste het werken aan grondrechten met doelgroepen die kampen met maatschappelijke achterstelling en uitsluiting. Ten tweede het werken aan leefbaarheid in aandachtsgebieden.

SAMENLEVINGSOPBOUW IS MEER DAN OOI NODIG

De sector Samenlevingsopbouw organiseert maatschappelijk achtergestelde groepen. Samen met hen pakken buurt- en opbouwwerkers gemeenschappelijke problemen aan die te maken hebben met grondrechten of met de leefbaarheid in buurt, stad, dorp of streek. Daarbij gaan ze uit van de kracht en de ervaring van mensen. Samen maken ze analyses, voeden ze het maatschappelijke en politieke debat, zoeken ze naar en werken ze aan structurele oplossingen of veranderingen. Dit alles moet de situatie en de positie van maatschappelijk achtergestelde groepen ten goede komen. De focus ligt op de verbetering van de kwaliteit van het leven en het samenleven.

De sector Samenlevingsopbouw werkt niet op een eiland maar zoekt steun en medewerking van de overheid, publieke en particuliere diensten, sociale organisaties en bewegingen, media en publieke opinie. Alleen een ruime, sociale mobilisatie kan een draagvlak scheppen dat de sociale ongelijkheid wegwerkt en de leefbaarheid vergroot. Het is meteen een opstap naar vormen van effectieve participatie (overleg, inspraak...). Mensen moeten immers zeggenschap krijgen als het beleid beslissingen – voor hen, over hen – neemt. De uitkomst moet zijn dat bestuurders meer, sneller en beter inspelen op de behoeften van iedereen.

Buurt- en opbouwwerkers hebben nood aan voldoende experimenteer ruimte om hun rol adequaat te kunnen vervullen. Vanuit die laboratoriumfunctie zetten ze creatieve en innoverende experimenten op. Ze formuleren antwoorden op nieuwe maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelen goede praktijkvoorbeelden en alternatieve oplossingen. Ze zorgen ervoor dat die oplossingen een aantoonbaar effect hebben en multiplicerbaar zijn. Ten slotte, is het essentieel dat zowel het beleid als alle andere relevante actoren over deze nieuw verworven kennis geïnformeerd worden.

Een specifieke taak van de sector Samenlevingsopbouw bestaat erin om telkens weer nieuwe mechanismen van uitsluiting en achterstelling, en nieuwe vormen van armoede op te sporen, zichtbaar te maken en

SAMENLEVINGSOPBOUW VLAANDEREN VZW

Samenlevingsopbouw Vlaanderen heeft als ondersteuningsinstituut een specifieke taak binnen de sector. Daarbij kan de sector rekenen op de ondersteuning voor:

- het uitwerken of scherper stellen van de missie, kernopdrachten, denkkader participatie;
- de ontwikkeling van technische kaders zoals een sectoraal registratiesysteem, een evaluatie- en planningsinstrument op niveau van de sector;
- de afstemming van meerjarenplannen en jaarprogramma's;
- samenwerking en verdieping van de thematische werking: wonen, maatschappelijke dienstverlening, leefbaarheid, onderwijs;
- beleidsbeïnvloeding;
- praktijkontwikkeling;
- vorming, training en opleiding.

Kortom, het is de taak van Samenlevingsopbouw Vlaanderen om het buurt- en opbouwwerk op een kwalitatieve manier te ondersteunen en te versterken. Samenlevingsopbouw Vlaanderen wil bovendien de motor zijn voor innovatie en samenwerking in de sector, en daarbij de gemeenschappelijkheid stimuleren.

aan te pakken. Samenlevingsopbouw houdt daarom de vinger aan de pols van de samenleving en onderhoudt direct contact met achtergestelde groepen in onze maatschappij. Het basiswerk op het terrein is daarbij een vereiste. Dit basiswerk is de voedingsbodem voor gefundeerd beleidswerk op de verschillende beleidsniveaus. De sector Samenlevingsopbouw eist immers dat het beleid afgestemd is op de noden en behoeftes van maatschappelijk achtergestelde groepen.

De oplossingen voor maatschappelijke problemen liggen vaak niet op het lokale niveau, maar bij bovenlokale structuren. Daarom is het belangrijk dat de sector de krachten bundelt en streeft naar een verregaande samenwerking en afstemming op sectorniveau.

DE UITDAGINGEN VOOR 2009

Gelet op bovenstaande ambitieuze doelstellingen en opdrachten zijn de uitdagingen voor de volgende jaren legio. We zullen de wereld misschien niet veranderen. Verbeteren zullen we hem in elk geval wel. Op naar een volgende verjaardag. Op naar een samenleving die naam waardig.

Chris Truyens
directeur Samenlevingsopbouw Vlaanderen

EEN SECTOREVENEMENT MET BALLEEN

Voor Samenlevingsopbouw was 2008 in allerlei opzichten een bijzonder jaar.

Om te beginnen vierde de sector samen met het ondersteuningsinstituut zijn 25-jarig bestaan. In 1983 werd VIBOSO opgericht, dat in 2006 tot Samenlevingsopbouw Vlaanderen werd omgedoopt.

Bovendien was 2008 een jaar vol toekomstplannen. In de zomer werkte Samenlevingsopbouw Vlaanderen, net als de acht Regionale Instituten, een nieuw meerjarenplan af. Het was de kroon op het werk na een intensieve planningsperiode. Het plan zet duidelijke lijnen uit voor de werkingsperiode 2009-2015.

Ten slotte was er de voorbereiding van de verkiezingen. Samen met de belangenorganisatie Federatie Samenlevingsopbouw (FESO) schreef Samenlevingsopbouw Vlaanderen een memorandum met het oog op de regionale verkiezingen van juni 2009.

Voor Samenlevingsopbouw Vlaanderen was dit reden genoeg om samen met de sector een groots evenement op te zetten. In de loop van 2008 werkten we 'Een boodschap met ballen' uit. De actie kende haar orgelpunt op 2 december 2008. Die dag verzamelden alle medewerkers uit de sector in Brussel om actie te voeren en te feesten.

REGIONALE ACTIES

In de weken die aan 2 december voorafgingen, organiseerden de acht Regionale Instituten voor Samenlevingsopbouw elk een regionale actie. De acties in Antwerpen, Mechelen, Eeklo, Brugge, Gent, Brussel, Leuven en Genk stelden telkens één thema centraal. Zo kwamen het recht op energie, wonen, gezondheid... aan bod. Tijdens deze regionale acties gaven mensen in een maatschappelijk achtergestelde positie zelf aan wat zij van hun grondrechten verwachten. Ze schreven elk hun boodschap op een kleine rode bal. We verzamelden 15.000 rode ballen die de stem van achtergestelde groepen symboliseren, maar ze verwijzen ook naar het stemhokje waar bolletjes op de stembrief met potlood rood worden ingekleurd.

EEN BOODSCHAP MET BALLEN, 2 DECEMBER 2008

Op 2 december 2008 was het verzamelen geblazen in het Vlaams Parlement. Ruim 300 medewerkers uit de sector waren present. Ze maakten kennis met de thema's waar de sector de komende jaren op zal inzetten. De nadruk ligt op het realiseren van grondrechten en op het verhogen van de leefbaarheid in de steden en op het platteland. Deze feestelijke bijeenkomst maakte duidelijk wat ons als sector bindt en wat de samenwerkingskansen zijn. 'Als je de handen in elkaar slaat, sta je sterker en klinkt je stem luider', klonk het eensgezind!

Na de zitting in het Vlaams Parlement trokken de deelnemers in stoet naar de Koolstraat voor een ludieke actie. Ze droegen de duizenden rode ballen waarop maatschappelijk achtergestelde mensen hun boodschap voor de beleidsmakers hadden neergeschreven. Met dit initiatief lieten we de stem van deze mensen luider klinken. Bovendien was het een manier om, met het oog op de komende regionale verkiezingen, de beleidseisen van de sector kracht bij zetten.

Tijdens de actie werden de aanwezige politici letterlijk ondergedompeld in een bad met 15.000 rode balletjes. Op die manier werden Sven Gatz (Open VLD), Cindy Franssen (CD&V), Piet De Bruyn (N-VA), Ludo Sannen (sp.a) en Mieke Vogels (Groen!) geconfronteerd met de boodschap van mensen in een maatschappelijk achtergestelde positie. De sector Samenlevingsopbouw maakte hiervan gebruik om zijn memorandum aan de Vlaamse en Brusselse beleidsmakers te overhandigen.

Een beeldverslag van de nationale en de regionale acties is te bekijken op www.samenlevingsopbouw.be (Sector Samenlevingsopbouw / Een boodschap met ballen).

IEDERS STEM TELT!

© Lien Vermeulen

© Jos Schockaert

Eén maand voor de regionale en Europese verkiezingen van 7 juni 2009, luidde de sector Samenlevingsopbouw de alarmbel met de actie 'Ieders stem telt'.

Op 6 mei 2009 vond een korte, krachtige actie plaats aan Kunstencentrum Vooruit in Gent. Politici werden nog maar eens opgeroepen om ook aandacht te hebben voor mensen die met sociale uitsluiting kampen. De sector eist een beleid dat afgestemd is op de noden en behoeften van achtergestelde groepen. De actie werd gevolgd door een verkiezingsdebat in de Balzaal van de Vooruit. Onder het motto 'Voor een sterk sociaal beleid' gingen politici in debat met een afvaardiging van een twaalfstal Oost-Vlaamse basisgroepen over de thema's wonen, inkomen en armoedebestrijding.

Op de website van de sector Samenlevingsopbouw kan je een beeldverslag van deze actie bekijken. www.samenlevingsopbouw.be

HET MEMORANDUM VOOR DE REGIONALE VERKIEZINGEN 2009

Na de verkiezingen van 7 juni 2009 zullen de nieuw aantredende politici mee het Vlaamse welzijnsbeleid voor de volgende vijf jaar bepalen. Straks maken zij het beleid waarvan maatschappelijk achtergestelde groepen al dan niet beter worden.

In een gemeenschappelijk memorandum roepen Samenlevingsopbouw Vlaanderen en de Federatie Samenlevingsopbouw (FESO, de belangenorganisatie van de sector Samenlevingsopbouw) de politici op om:

- meer aandacht te schenken aan maatschappelijk achtergestelde mensen;
- de betrokkenheid van maatschappelijk achtergestelde groepen bij het beleid te vergroten;
- te investeren in de participatie van bewoners in de sociale huisvesting;
- een experiment op te zetten inzake duurzaam en energiezuinig wonen;
- het buurtwerk te erkennen als basisvoorziening;
- de participatie van kansengroepen aan het lokaal sociaal beleid te verbeteren;
- meer werk te creëren door, met en voor maatschappelijk achtergestelde groepen.

Het memorandum bevat geen vraag naar meer middelen voor de sector Samenlevingsopbouw, maar eist oplossingen voor de reële problemen van mensen, en formuleert daar heel concrete voorstellen toe.

SAMENLEVINGSOPBOUW IN BEELD

De praktijk van de
kust tot Limburg

Een box met twee DVD's belicht de sector Samenlevingsopbouw in al zijn facetten en al zijn diversiteit.

DVD 1 duurt 21 minuten en biedt een algemene kennismaking met de sector. Het verhaal is opgehangen aan de kernboodschap 'Kansen creëren, grondrechten garanderen'. Voor het beeldmateriaal werd geput uit de rijke praktijk van Samenlevingsopbouw.

DVD 2 duurt 85 minuten en zoomt in op negen werkingen die exemplarisch zijn voor het opbouwwerk en het buurtwerk. Ze illustreren elk op hun manier hoe Samenlevingsopbouw concreet vorm krijgt op het terrein. Je kan de reportages samen of afzonderlijk gebruiken.

Een voorsmaakje? De trailer is te bekijken op www.samenlevingsopbouw.be (Tekst & Beeld)

De DVD Samenlevingsopbouw werd voorbereid in 2008 en kwam uit in februari 2009

Prijs: € 15

Bestellen:

info.vlaanderen@samenlevingsopbouw.be

PROGRAMMASPOREN 2009-2015

Het nieuwe meerjarenplan van Samenlevingsopbouw Vlaanderen geeft een overzicht van de programma's en prioriteiten voor de werkingsperiode 2009-2015. Daarin zijn twee sporen te onderscheiden: het profiel van Samenlevingsopbouw en de thematische werking.

HET PROFIEL

De gemeenschappelijke **Missie en het referentiekader** van Samenlevingsopbouw maken duidelijk waarvoor de sector staat. Samenlevingsopbouw Vlaanderen begeleidt een traject om de missie en het referentiekader te actualiseren en bij te sturen. Daarna wordt er ruime bekendheid aan gegeven, zowel binnen als buiten de sector.

Samenlevingsopbouw wil het voor maatschappelijk achtergestelde groepen makkelijker maken om hun grondrechten op te eisen. Bovendien wil de sector de leefbaarheid in de steden en op het platteland verhogen. Daarbij staan er twee **Kernopdrachten** centraal: een politieke en een agogische. In het kader van de politieke kernopdracht versterkt Samenlevingsopbouw Vlaanderen opbouwwerkers zodat ze meer invloed kunnen uitoefenen op het beleid. Voor het agogische luik worden de buurt- en opbouwwerkers ondersteund om in hun projecten de participatie van maatschappelijk achtergestelde groepen te verhogen.

De sector Samenlevingsopbouw streeft naar de betrokkenheid van achtergestelde groepen, zowel in de doelstellingen als in de manier van werken. **Participatie** is een constante zorg van en uitdaging voor buurt- en opbouwwerkers. In de loop van dit meerjarenplan zal Samenlevingsopbouw Vlaanderen haar denken en praktijk over participatie vernieuwen en verrijken.

DE THEMATISCHE WERKING

Samenlevingsopbouw Vlaanderen versterkt de buurt- en opbouwwerkers in hun ondersteuning van achtergestelde bewoners. Het recht op **Wonen** is daarbij het uitgangspunt, zowel op de sociale als op de private huisvestingsmarkt. Dit programma zet beleidsmakers ertoe aan om het woonbeleid aan te passen zodat maatschappelijk achtergestelde groepen toegang krijgen tot betaalbare en kwalitatief goede woningen. Samenlevingsopbouw Vlaanderen ondersteunt VIVAS, het netwerk van sociale huurders op Vlaams niveau.

Wat **Onderwijs** betreft versterkt Samenlevingsopbouw Vlaanderen de opbouwwerkers in de Lokale Overlegplatforms (LOP). Zij ondersteunen achtergestelde groepen bij de realisatie van hun recht op onderwijs. Dit gebeurt in het kader van het decreet Gelijke Onderwijskansen. Bovendien kaart Samenlevingsopbouw Vlaanderen bij het beleid de problemen aan waarmee deze groepen geconfronteerd worden. Samenlevingsopbouw Vlaanderen zet de komende jaren in op de ontwikkeling van goede praktijken met betrekking tot gelijke onderwijskansen.

Op het vlak van **Arbeid** wil Samenlevingsopbouw Vlaanderen erop toezien dat beleidsinstanties rekening houden met de situatie en positie van groepen die uitgesloten worden op de gewone arbeidsmarkt.

Samenlevingsopbouw Vlaanderen neemt het voortouw in de sector om de thema's **Gezondheid en Maatschappelijke dienstverlening** te verkennen. Daaruit moet duidelijk worden welke werking de sector rond die twee thema's zal opzetten.

Het thema **Fysieke en sociale leefbaarheid** krijgt heel wat aandacht van de sector. De veelheid en diversiteit aan ontplooide werking binnen de Regionale Instituten vraagt om een uitklaring van het begrippen- en methodologische kader op niveau van de sector. Daarom zal Samenlevingsopbouw Vlaanderen het begrip leefbaarheid eerst uitklaren en er een concrete inhoud aan geven. Op die manier kunnen buurt- en opbouwwerkers gericht en efficiënter werken aan de sociale en fysieke leefbaarheid en zo nodig samenwerkingsverbanden aangaan met andere sectoren.

Het **Lokaal sociaal beleid** is een belangrijk instrument om maatschappelijk achtergestelde groepen bij het lokale beleid te betrekken. Samenlevingsopbouw Vlaanderen wil op dit vlak vooral betere voorwaarden tot participatie realiseren.

Samenlevingsopbouw Vlaanderen heeft ook een luik **Internationale samenwerking**. Zo werken we actief mee aan de uitwisselingsprojecten van het Europees netwerk van landelijke organisaties in Samenlevingsopbouw (CEBSD).

WETEN WAAR WE MEE BEZIG ZIJN HET DENKKADER PARTICIPATIE

De samenleving is voortdurend in verandering: problemen worden complexer, burgers zijn mondiger en komen voor hun belangen op. Een werkbare oplossing voor complexe problemen vergt meer dan ooit een samenspel tussen het beleid en de burgers. Ook in de sector Samenlevingsopbouw is participatie een sleutelwoord. Maar wat verstaan we daar precies onder?

Als antwoord op die vraag bundelde Samenlevingsopbouw Vlaanderen de nieuwe en verrijkte inzichten over participatie in het 'Denkkader participatie'. Dit werkdocument is bedoeld als inspiratiebron voor praktijkwerkers en voor het beleid van de Regionale Instituten voor Samenlevingsopbouw.

Het geeft het denken over participatie nieuwe impulsen. Daarnaast stelt het de vraag wat deze nieuwe kijk betekent voor de praktijk van Samenlevingsopbouw. Op die manier wil het 'Denkkader participatie' de verschillende vormen van participatie in het buurt- en opbouwwerk op scherp stellen.

- We werken aan de maatschappelijke en beleidsparticipatie van achtergestelde groepen, maar wat verstaan we onder al die begrippen?
- We stimuleren het beleid om participatief te zijn, maar wat is dat, 'een participatief beleid'?
- We werken op een participatieve manier met de doelgroep, maar hoe willen we dit principe invullen?

In 2009 wordt het 'Denkkader participatie' verder ontwikkeld en getoetst aan de praktijk in de sector. Samenlevingsopbouw Vlaanderen zal dit denkkader ruim verspreiden buiten de eigen sector om zo ook belendende sectoren en beleidsactoren te inspireren.

Beschikbaar vanaf juni 2009

TerZake Cahier, november 2009 wordt een themanummer over participatie. Het 'Denkkader participatie' zal hierin opgenomen worden.

VIVAS, HET NETWERK VAN SOCIALE HUURDERS

architectuur Samenlevingsopbouw Vlaanderen

Samenlevingsopbouw Vlaanderen ondersteunt VIVAS, het netwerk van sociale huurders op Vlaams niveau.

VIVAS (Vereniging Inwoners Van Sociale Woningen) is een samenwerkingsverband van georganiseerde lokale bewonersgroepen en actieve bewoners in de sociale huisvesting. In de werking staan vier actiepunten centraal: betaalbare sociale huisvesting, leefbare woonomgeving, inspraak van sociale huurders in het lokale en Vlaamse woonbeleid, en betere communicatie tussen huurders en de sociale huisvestingsmaatschappijen.

Minister van Wonen, Marino Keulen, stelt sinds 2001 projectmiddelen ter beschikking van Samenlevingsopbouw Vlaanderen om de VIVAS-werking uit te bouwen.

De afgelopen jaren is het aantal bij VIVAS aangesloten bewonersgroepen aanzienlijk uitgebreid en is er een grotere regionale spreiding. Momenteel vertegenwoordigt de VIVAS-stuurgroep bewonersgroepen uit 22 huisvestingsmaatschappijen. Dat is in totaal 41,5 procent van de sociale huisvesting in Vlaanderen!

BEWONERSCONGRES

Het cement van het netwerk zijn de jaarlijkse bewonerscongressen. Ze zijn een succes zowel wat de opkomst als wat de inhoud betreft. De congressen bieden de gelegenheid om de lokale werking van een sociale huisvestingsmaatschappij in de kijker te plaatsen en om nieuwe bewoners en/of bewonersgroepen te verwelkomen. Het bewonerscongres is het moment bij uitstek voor ontmoeting, informatie-uitwisseling en debat. Het congres van november 2008 had plaats in Wachtebeke en stond in het teken van het nieuwe Kaderbesluit Sociale Huur. Ruim 300 sociale huurders namen eraan deel.

BELEIDSPARTICIPATIE

VIVAS geeft ook vorm aan de participatie van sociale huurders aan het Vlaams sociaal woonbeleid.

Zo is VIVAS sedert 2007 vertegenwoordigd in de Vlaamse Woonraad, die een adviserende rol heeft bij het woonbeleid. VIVAS had in de loop van 2008-2009 diverse gesprekken met het kabinet Wonen over de evaluatie van het Kaderbesluit Sociale Huur. Bij de verschillende herwerkte versies van het Kaderbesluit, de zogenaamde 'reparatiebesluiten', werd rekening gehouden met de opmerkingen van VIVAS. Een lid van VIVAS werd in april 2009 uitgenodigd op de hoorzitting van de commissie Wonen van het Vlaams Parlement over de evaluatie van de huurprijsberekening. Dit alles wijst op een duidelijke erkenning van het netwerk van sociale huurders als gesprekspartner door het beleid.

In 2006 en 2007 werd VIVAS betrokken bij de inspraakrondes rond de wijziging van de Vlaamse Wooncode en rond het nieuwe Kaderbesluit Sociale Huur. Het resultaat is dat 'Bewonersparticipatie' nu staat ingeschreven in de gewijzigde Vlaamse Wooncode en in het nieuwe Kaderbesluit Sociale Huur. Maar om die beleidsintentie te kunnen realiseren, dienen er zowel op Vlaams als op lokaal niveau middelen te worden vrijgemaakt. Dit blijft een actiepunt. Samenlevingsopbouw Vlaanderen pleit bij de nieuwe Vlaamse regering voor structurele middelen voor de organisatie en uitvoering van bewonersparticipatie op lokaal en Vlaams niveau.

VVH-VIVAS OVERLEG

Wil de bewonersparticipatie een echte kans krijgen, dan is er naast een wettelijke regeling ook een mentaliteitsverandering nodig bij de sociale huisvestingmaatschappijen. Daarom organiseren VIVAS en de Vlaamse Vereniging van Huisvestingsmaatschappijen (VVH) een structureel overleg met vertegenwoordigers van huurders en verhuurders. Ook het Vlaams Overleg Bewonersbelangen (VOB) wordt hierop uitgenodigd. Alle betrokken partners formuleerden begin 2008 een gezamenlijk onderzoeksvoorstel 'Bewonersparticipatie in de sociale huisvesting' en bezorgden dit aan de minister. Deze onderzoeksopdracht werd in het voorjaar 2009 toegekend aan het studiebureau SumResearch. Bij de uitvoering is er een actieve inbreng van VIVAS en de sector Samenlevingsopbouw.

www.vivas.be

E-ZINE SAMENLEVINGSOPBOUW

In maart 2008 verscheen het eerste E-zine Samenlevingsopbouw, de maandelijkse digitale nieuwsbrief voor en van de sector. Het E-zine wordt verstuurd naar alle professionals en vrijwilligers in de sector. Andere geïnteresseerden kunnen zich inschrijven via chantal.van.broeckhoven@samenvlevingsopbouw.be.

SAMENWERKINGSVERBAND WONEN

Wonen is een prioritair programma in de nieuwe meerjarenplannen van de Regionale Instituten en van Samenlevingsopbouw Vlaanderen. Zij slaan de handen in elkaar in het nieuwe Samenwerkingsverband Wonen dat eind 2008 op sectorniveau werd opgestart. Het samenwerkingsverband steunt op drie pijlers: het basiswerk in de projecten binnen de Regionale Instituten, beleidswerk gebaseerd op dit basiswerk en deskundigheidsbevordering door Samenlevingsopbouw Vlaanderen. Deze samenwerking moet meer garanties geven om het recht op wonen voor maatschappelijk achtergestelde groepen te realiseren.

Onder de welluidende titel 'Bouwen aan wonen' werd op 12 maart 2009 het officiële startschot gegeven voor het samenwerkingsverband. Een 60-tal medewerkers van alle Regionale Instituten, werkzaam rond de private of rond de sociale huisvesting, verzamelden hiervoor in Brussel.

DECENNIOUMDOELEN 2017

Decenniumdoelen 2017, een samenwerkingsverband van negen organisaties en sociale bewegingen, wil de leefsituatie van mensen in armoede structureel verbeteren op zes domeinen: gezondheid, inkomen, arbeid, wonen, onderwijs en samenleven. Met het oog op de Vlaamse verkiezingen van juni 2009 werd een memorandum opgesteld met 23 beleidsvoorstellen. De voorstellen zijn het resultaat van rondetafelgesprekken met tal van experts. In 2008 nam Samenlevingsopbouw Vlaanderen het voortouw bij de rondetafel rond wonen. Op basis van deze gesprekken vraagt Decenniumdoelen 2017 aan de volgende Vlaamse regering om:

- zeker 75.000 sociale woningen ter beschikking te stellen;
- renovatie en sociale vernieuwing in de private huursector te stimuleren;
- een fiscaal beleid voor verhuurders en een huursubsidie voor huurders in te voeren;
- een minimumpakket aan energie grondwettelijk te maken.

www.decenniumdoelen.be

LEERBELEIDSPLAN 2009-2015

Sinds enkele jaren schenken zowel de Regionale Instituten voor Samenlevingsopbouw als het ondersteuningsinstituut Samenlevingsopbouw Vlaanderen veel aandacht aan leren en opleiding. Dat resulteert in een ruim, kwalitatief aanbod aan vormingsinitiatieven en leeransen voor de medewerkers. Voor het nieuwe leerbeleidsplan 2009-2015 werd er ook rekening gehouden met de verwachtingen van de professionals uit de sector. Na een groots opgezette bevraging kwam het plan tot stand in nauw overleg met hen. Het heeft als doel om zowel de professionele vaardigheden als de tevredenheid van de werknemers te verhogen.

De voorbije jaren was het vormingsaanbod voornamelijk afgestemd op de opbouwwerkers. Het leerbeleidsplan zal zich de komende jaren ook tot het middenkader richten. Het leerbeleid moet hen ondersteunen in hun werk op projectniveau en in hun specifieke organisatie. Tegelijk gaat er meer aandacht naar de ondersteuning van administratieve medewerkers, buurtwerkers en de zogenaamde 'anciens' in het opbouwwerk.

Het gaat hierbij om een strategisch leerbeleid. Dat wil zeggen dat het leren gericht is op de doelstellingen die we als sector en als organisatie vooropstellen. Het leerbeleidsplan sluit aan op de doelstellingen die zijn geformuleerd in het nieuwe meerjarenplan.

Het plan gaat er van uit dat 'leren' zich niet mag beperken tot de klassieke opleidingen en vormen. De echte professionalisering in de sector heeft evenzeer te maken met informeel leren in de organisaties en in de contacten met de doelgroep. Daarom zullen er de komende jaren ook nieuwe leerformules ontwikkeld worden.

Met deze brede kijk op leren, zal iedereen in de sector Samenlevingsopbouw op elk moment over de nodige kennis en competenties beschikken om kwaliteitsvol werk te blijven afleveren.

EUROPESE UITWISSELINGEN

Samenlevingsopbouw Vlaanderen is stichtend lid van het Combined European Bureau for Social Development (CEBSD). Dit is een internationaal netwerk van instituten voor samenlevingsopbouw. CEBSD stimuleert de uitwisseling van kennis en ervaring onder andere via Europese uitwisselingsprojecten.

Samenlevingsopbouw Vlaanderen werkt intensief mee aan deze Europese uitwisselingsprojecten. Door kennis te maken met de werkwijze van anderen, plaatsen we onze eigen werkwijze op kritische wijze in perspectief.

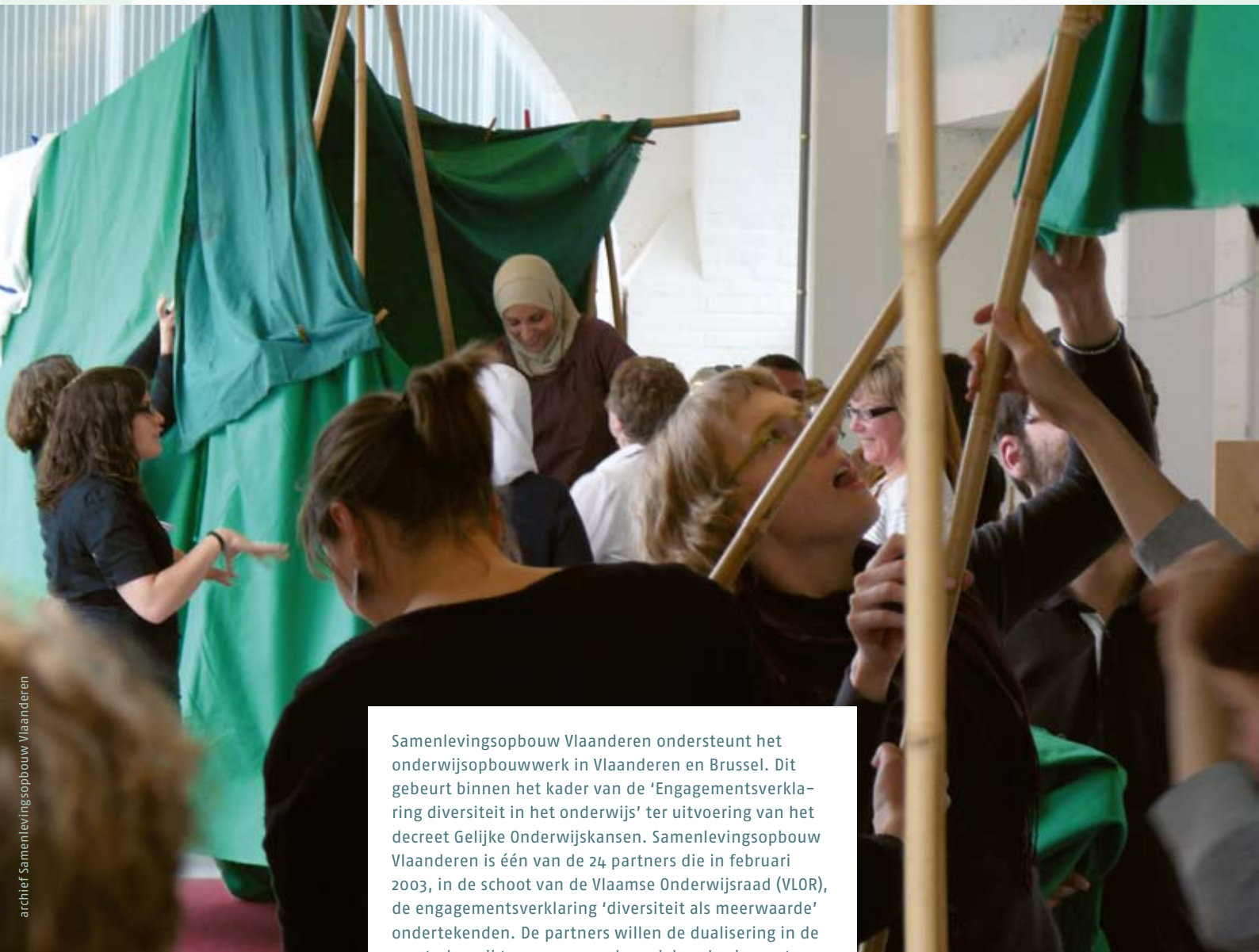
In het kader van het 'Grundtvig project' formuleerden experts uit de volwasseneneducatie en uit het buurt- en opbouwwerk richtlijnen voor opleiding en vorming in de samenlevingsopbouw. Het uitwisselingsprogramma 'Training & Learning in Community Development' bouwde daarop voort. Aan dit project namen 16 landen deel.

Bij dit laatste project werd er telkens in kleine groepen rond een centraal thema gewerkt. België en Samenlevingsopbouw Vlaanderen beten daarbij de spits af. In januari 2008 organiseerde het de eerste workshop in Brussel.

In maart 2009 werden de bevindingen van al die workshops uitgewisseld op een bijeenkomst in Zweden. Het project wordt in mei 2009 afgerond met een seminarie in Bulgarije. Daarvoor worden een aantal welgekozen organisaties uitgenodigd, die de resultaten mee kunnen uitdragen. Het is de bedoeling om na de afronding van het project een permanent digitaal netwerk rond 'training & learning' op te zetten.

De (eind)rapporten van de Europese uitwisseling zijn te vinden op www.cebsd.org en www.tl4cd.wordpress.com

VERSCHERPTE AANDACHT VOOR ONDERWIJS

Samenlevingsopbouw Vlaanderen ondersteunt het onderwijsopbouwwerk in Vlaanderen en Brussel. Dit gebeurt binnen het kader van de 'Engagementsverklaring diversiteit in het onderwijs' ter uitvoering van het decreet Gelijke Onderwijskansen. Samenlevingsopbouw Vlaanderen is één van de 24 partners die in februari 2003, in de schoot van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), de engagementsverklaring 'diversiteit als meerwaarde' ondertekenden. De partners willen de dualisering in de maatschappij tegengaan en de sociale cohesie versterken. Ze streven naar een onderwijs zonder discriminatie, uitsluiting, segregatie en racisme. Ze ijveren voor optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen. In het kader van de engagementsverklaring kreeg Samenlevingsopbouw Vlaanderen een gedetacheerde leerkracht toegewezen om de onderwijsopbouwwerkers in de Lokale Overlegplatforms (LOP) te ondersteunen.

ENGAGEMENTSVERKLARING DIVERSITEIT

Om aan dit engagement concrete inhoud te geven, ontplooit Samenlevingsopbouw Vlaanderen verschillende activiteiten voor lokale werkers. In 2008 vond een driedaagse vormingscyclus plaats voor onderwijsopbouwwerkers en themawerkers onderwijs om hen vertrouwd te maken met de onderwijscultuur en -structuur in Vlaanderen. Naast wetgeving werden verschillende facetten van het onderwijs belicht door gastsprekers vanuit het onderwijs, de inspectie, de pedagogische begeleiding en de CLB (de Centra voor Leerlingenbegeleiding). Voorts organiseerde Samenlevingsopbouw Vlaanderen samen met het Vlaams Minderhedencentrum provinciale bijeenkomsten voor lokale werkers. Ze wisselden informatie en ervaringen uit over onderwijsopbouwwerk en over hun inzet en strategie in de LOP's. Op Vlaams niveau groeide het overleg tussen partnerorganisaties zoals het Vlaams Minderhedencentrum, het Minderhedenforum, het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, de Vlaamse Scholierenkoepel en het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding. Op dit overleg informeren de partners elkaar en/of stemmen hun standpunten binnen de VLOR op elkaar af.

GELIJKE ONDERWIJSKANSEN REALISEREN

De onderwijswerking van Samenlevingsopbouw Vlaanderen heeft een dubbel doel: enerzijds versterkt ze de participatie van maatschappelijk achtergestelde ouders, kinderen en jongeren aan het onderwijs. Anderzijds laat ze het onderwijs(systeem) beter aansluiten bij de behoeften van die kinderen en jongeren.

Waar kan samenlevingsopbouw het verschil maken zodat gelijke onderwijskansen een realiteit worden? In 2009 werkt Samenlevingsopbouw Vlaanderen aan een visietekst over dit thema. Als voorbereiding op dit document worden er dit jaar allerlei sleutelfiguren in het onderwijs ondervraagd.

BREDE SCHOOL

Samenlevingsopbouw Vlaanderen wil de komende jaren vooral inzetten op 'Brede School' en laat zich daarbij inspireren door het concept 'community school'. Dit laatste voorziet in een breed aanbod aan voorzieningen onder het dak van de gewone school. Voor en na de schooluren kunnen de leerlingen er extra lessen volgen en basisvaardigheden leren. De brede ontwikkeling en de intellectuele vorming van het kind dienen als instrument tot achterstandsbestrijding. Maar ook een aanbod voor ouders en buurtbewoners valt onder de noemer 'Brede School'.

Samenlevingsopbouw Vlaanderen verzamelt nieuwe en verrijkte inzichten over dit concept. Deze inzichten worden gepromoot bij onderwijsopbouwwerkers, mensen in het onderwijs en beleidsactoren.

E-ZINE ONDERWIJS

De maandelijkse nieuwsbrief van Samenlevingsopbouw Vlaanderen, informeert de sector en alle geïnteresseerden over Gelijke Onderwijskansenbeleid. Het bevat praktische tips en interessante links.

TIJDSCHRIFT TERZAKE

TerZake is het gemeenschappelijke tijdschrift van Samenlevingsopbouw Vlaanderen en De Wakkere Burger. Die Keure geeft het uit.

TerZake houdt de vinger aan de pols van het lokale beleid en de samenlevingsopbouw. Actief burgerschap is het uitgangspunt: de burger die gebruik maakt van voorzieningen en meewerkt aan lokale beleidsontwikkeling.

TerZake focust op inspraak en participatie, met bijzondere aandacht voor de ondersteuning van maatschappelijk achtergestelde groepen. TerZake biedt een boeiende mix van achtergrondinformatie, praktijkverhalen, beleidsvisies, tips en trends over diverse lokale beleidsthema's zoals lokaal sociaal beleid, wonen, minderheden, onderwijs, cultuur en arbeid.

Een abonnement biedt jaarlijks 4 TerZake Magazines (met elk vier dossiers) en 3 TerZake Cahiers (themanummers).

Abonneren bij: Uitgeverij Die Keure, T 050/47 12 72, info@diekeure.be

Losse nummers van TerZake Cahier zijn te verkrijgen bij Samenlevingsopbouw Vlaanderen.

PRAKTIJKBOEK BELEIDSBEÏNVLOEDING

De sector Samenlevingsopbouw werkt aan structuurele oplossingen van maatschappelijke problemen. Zonder impact op het beleid komt er van die doelstelling echter weinig in huis. Toch is een doelgerichte beïnvloeding van het beleid niet evident.

Daarom deed de cel methodiekontwikkeling van Samenlevingsopbouw Vlaanderen een kwalitatief onderzoek naar de methodische aspecten van beleidsbeïnvloeding. Daaruit bleek dat het succes van beleidsbeïnvloeding staat of valt met een degelijke kennis van het beleidsveld. Beleidsbeïnvloeding is trouwens meer dan het inspelen op structuren, procedures en processen. Het heeft evenzeer te maken met de informele kenmerken van bestuurders, zoals bestuursstijl en -cultuur.

De resultaten van dit onderzoek worden nu verwerkt in het 'Praktijkboek beleidsbeïnvloeding'. Deze publicatie zal een concreet strategisch denk- en handelingskader bevatten voor buurt- en opbouwwerkers in hun contacten met beleidsactoren. Het helpt hen om het beleidsbeïnvloedingsproces goed aan te pakken en biedt concrete antwoorden op de vragen waarmee ze vaak worstelen.

**Het Praktijkboek Beleidsbeïnvloeding
verschijnt in het najaar 2009.**

COLOFON

Samenlevingsopbouw Vlaanderen vzw
Vooruitgangstraat 323/bus 2
1030 Brussel
Tel. 02/201.05.65

www.samenlevingsopbouw.be
info.vlaanderen@samenlevingsopbouw.be

Samenstelling: Gerard Hautekeur & Bernadette Verreth
Eindredactie: Geert Schuermans
Vormgeving: MadeByhanna.com

mei 2009

KANSEN CREËREN, GRONDRECHTEN GARANDEREN

België is een welvarende democratie waar in principe ieders recht op een menswaardig bestaan gegarandeerd is. Maar de realiteit is anders. Door sociale uitsluiting en maatschappelijke achterstelling blijven nog veel mensen verstoken van hun grondrechten. Hun stem wordt niet gehoord. Ze leven vaak in wijken en dorpen waar de leefbaarheid in het gedrang komt.

De sector Samenlevingsopbouw organiseert die maatschappelijk achtergestelde groepen. Samen met hen pakken buurtwerkers en opbouwwerkers gemeenschappelijke problemen aan die te maken hebben met grondrechten of met de leefbaarheid in hun buurt, stad, dorp of streek. Voorbeelden van grondrechten waaraan gewerkt wordt, zijn het recht op een behoorlijke huisvesting en het recht op maatschappelijke dienstverlening.

De focus ligt op de verbetering van de kwaliteit van het leven en het samenleven.

Samenlevingsopbouw werkt aan een beleid dat afgestemd is op de noden en behoeften van maatschappelijk achtergestelde groepen.

Vlaanderen